

Papežova katecheze ve Svatém týdnu: Ukřižovaný je zdrojem naděje

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

V liturgii minulé neděle jsme vyslechli příběh Pánova umučení, který končí slovy: „Zapečetili kámen“ (Mt 27,66). Zapečetili kámen – zdá se, že je všemu konec. Onen kámen pro Ježíšovy učedníky vyznačuje konečnou stanici, na které pominula naděje. Mistr byl ukřižován, zabit tím nejkrutějším a nanejvýš potupným způsobem, visí na hanebné šibenici za městem. Je to veřejný krach a – v oné době – to nejhorší možné finále. Avšak ona malomyslnost, která tehdy tísnila učedníky, není zcela cizí ani nám a dnes. Rovněž v našem nitru houstnou chmurné myšlenky a pocity frustrace, dotazujeme se, proč ve vztahu k Bohu panuje taková lhostejnost? To je zajímavé: proč se nás Bůh netýká? Proč ve světě existuje tolik zla? Všimněte si totiž, že zlo ve světě existuje! Proč narůstají nerovnosti a nepřichází kýžený mír? Proč jsme tolik přilnuli k válce a vzájemnému ubližování? A kolik pohaslé touhy a zklamání se skrývá v srdci každého z nás? A dále – onen pocit, že minulé časy byly lepší a že ve světě, a možná také v církvi, nic neběží tak jako kdysi... Zkrátka, také dnes se to jeví tak, jako by naděje byla zapečetěna pod kamenem tíživé malomyslnosti.

Vyzývám každého z vás, aby se zamyslel, kde spočívá jeho naděje? Je živá, anebo byla někde zapečetěna, či uložena na památku do zásuvky? Podněcuje tě tvá naděje k pouti, anebo je to pouhá romantická vzpomínka, jako by ani neexistovala? Kde je dnes tvá naděje?

V mysli učedníků se trvale ukotvil jeden obraz: kříž. Na něm vše skončilo, tam se soustřeďoval konec všeho. Ovšem po krátké době právě v tomto kříži odhalili nový začátek. Drazí bratři a sestry, takto klíčí naděje, kterou dává Bůh, rodí se a obrozuje se v černých dírách našich zklamaných očekávání. Tato pravá naděje naopak nikdy neklame. Pomysleme na kříž – z nejhruznějšího mučícího nástroje Bůh vyzískal znamení největší lásky. Z onoho dřeva, přinášejícího smrt, se stal strom života. Připomíná nám, že Boží nové začátky mnohdy povstanou z našich konců. Takto Bůh rád činí zázraky. Pohleďme tedy dnes na dřevo kříže, aby v našem nitru vzešla naděje, ona každodenní, tichá a prostá ctnost, která nás však drží na nohou a pomáhá nám jít dál. Nelze žít bez naděje. Zamysleme se nad tím, kde je naše naděje? Pohleďme dnes na dřevo kříže, aby v našem nitru vzešla naděje, abychom se uzdravili ze smutku. Kolik lidí prožívá smutek... Když jsem ještě mohl chodit po ulicích – teď už to nelze, protože mi to nedovolí – když jsem ale ještě mohl chodit ulicemi v předchozí diecézi, rád jsem sledoval, jaký mají lidé pohled. Kolik těch pohledů bylo smutných! Tito smutní lidé mluvili sami se sebou, chodili ulicemi jen s mobilem, bez klidu a bez naděje. Kde je dnes tvá naděje? Je zapotřebí špetky naděje, abychom se vyléčili ze zármutku, kterým jsme onemocněli, a jehož je hodně, abychom se uzdravili z hořkosti, kterou jsme zamořili církev a svět. Bratři a sestry, pohleďme na Ukřižovaného. Co uvidíme? Nahého, obnaženého Ježíše, Ježíše zraněného a zmučeného. Je to konec všeho? Tam je naše naděje.

V těchto dvou hlediscích Ježíšova zjevu tedy můžeme postřehnout, jak se zdánlivě umírající naděje rodí znovu. Především jej vidíme obnaženého: „Přibili ho na kříž a rozdělili si jeho šaty losováním“ (v.35). Vyslečený Bůh, Ten, který má vše, se nechává o vše připravit. Avšak ono pokoření je cestou k vykoupení. Bůh takto vítězí nad naší vnějškovostí. Jen stěží se totiž odhalujeme a jednáme podle pravdy: snažíme se ustavičně pravdu zakrýt, protože se nám nelíbí, odíváme se vnějškovostí, kterou vyhledáváme a pečlivě o ni pečujeme, maskujeme se, abychom se vydávali za lepší, než ve skutečnosti jsme. Navykli jsme si na toto nanášení make-upu, vnitřního líčidla, abychom se jevíli lepší než druzí... Domnívám se, že je důležité je stavět se na odív, ukazovat se navenek, aby o nás

druzí dobře mluvili. A krásíme se vnějším zdáním, povrchností, ačkoli nám to nepřináší klid. Líčidla se totiž časem smyjí a pak se shlížívá v zrcadle s onou ošklivou tváří, kterou máš, avšak to je tvá pravá tvář, kterou Bůh miluje, nikoli ona nalíčená. Ježíš, který se ze všeho vysvlékl, nám připomíná, že naděje se opětovně rodí tehdy, když zjednáme pravdu sami se sebou, když sami sobě řekneme pravdu, upustíme od licoměrnosti a pokojného soužití s vlastní falší. Je zapotřebí, abychom se navrátili k srdci, k podstatnému, k jednoduchému životu oproštěnému od mnoha zbytečností, které jsou náhražkou naděje. Dnes, kdy je vše složité a hrozí ztráta směru, potřebujeme prostotu, potřebujeme opětovně objevit hodnotu střídmosti, odříkání, vymýtit ze srdce vše, co je znečišťuje a působí mu smutek. Každý z nás se může zamyslet nad něčím zbytečným, čeho se může vzdát, aby našel sám sebe. Pomyslete, kolik věcí nepoužíváme. Před dvěma týdny se domem sv. Marty, což je penzion pro mnoho lidí, kde také bydlím, rozšířil nápad na sbírku šatstva, které neužíváme. Nedovedete si představit, kolik věcí se sešlo. Je dobré vysvléci se z věcí, které neužíváme. Shromážděné ošacení bylo darováno chudým a potřebným lidem. Rovněž my máme v srdci řadu zbytečností – a kolem sebe také. Podívejte se do skříně a protříd'te, co nenosíte. A pak se podívejte do skříně své duše: usmíváte se tomu? Ale je to pravda. Pohlédněte do této skříně, kolik se v ní nakupilo zbytečností a hloupých iluzí. Vraťme se k prostotě, k tomu, co je pravé a nepotřebuje se líčit. Pěkně se v tom pocvičme!

Pohlédněme podruhé na kříž a spatříme zraněného Ježíše. Kříž nám ukazuje hřeby, které pronikají Ježíšovýmá rukama a nohama, a probodený bok. K tělesným ranám se však druží zranění duše. Jaká to byla úzkost! Ježíš je sám – jeho přátelé a také jeho učedníci jej zradili, vydali a zapřeli, byl odsouzen a exkomunikován náboženskou a světskou mocí, dokonce zakouší, že jej opustil Bůh (srov. v.46). Na kříži se dále objevuje nápis zakládající jeho odsouzení: „To je Ježíš, židovský král.“ (v.37). Je to posměšný výrok: Ten, který unikl, když se jej snažili prohlásit za krále (srov. Jan 6,15), byl odsouzen za to, že jím stal, a ačkoli se nedopustil zločinu, byl ukřižován mezi dvěma zločinci a namísto něho propustili násilnického Barabáše (srov. Mt 27,15-21). Ježíš byl tudíž zraněn na těle i na duchu. Ptám se: jak to může napomoci naší naději? Co tento nahý a všeho zbavený Ježíš říká mé naději, jak mi pomáhá?

Také my si neseme různá zranění – kdo by je v životě neměl? A mnohdy jsou to zranění skrytá, neboť je ze studu zahalujeme. Kdo si nenese jizvy z minulých rozhodnutí, nepochopení, bolestí, které uvízly v nitru a nelehce je překonáváme? Ale též z protrpěných příkoří, jízlivých slov, nemilosrdných soudů? Bůh před našima očima neskrývá rány, které mu pronikly tělem a duší. Ukazuje nám je, abychom si uvědomili, že Pascha otevírá nový přechod, aby se z těchto ran staly průrvy, jimiž proniká světlo. Někdo může namítnout: „Ale Svatosti, nepřehánějte“. Vyzkoušejte to, vyzkoušejte, je to pravda. Vyzkoušejte to. Pomysli na své rány, které znáš jen ty a skrýváš je v srdci. A pohleď na Pána. Uvidíš, jak z oněch ran vytrysknou světelné květy. Ježíš na kříži nikoho neobviňuje, miluje. Miluje a odpouští těm, kdo jej ranili (srov. Lk 23,34). Takto mění zlo v dobro a bolest v lásku.

Bratři a sestry, nezáleží tedy na tom, zda nás život zranil málo či hodně, nýbrž na tom, jak naložíme se svými ranami: těmi nejmenšími i velikými, které na těle i v duši zanechávají trvalou stopu. Co se svými ranami dělám? A co s nimi děláš ty? „Otče, žádné rány nemám“. „Dejte si pozor a dvakrát měř, než něco takového vyslovíš“. Ptám se tě, jak nakládáš se svými ranami, těmi, o kterých víš jen ty? Můžeš je ponechat, aby se zanítily záští a smutkem, anebo je spojit s Ježíšovými ranami, aby se prozářily. Pomyslete na mnohé mladé lidi, kteří se nesmířili se svými ranami a hledají záchranu v sebevraždě. V našich městech dnes žije tolik mladých lidí, kteří nevidí východisko, ztratili naději a raději se, chudáci, snaží zapomenout v drogách. Jakou drogou zakrýváš ty své rány? Naše rány se mohou stát zdrojem naděje, pokud namísto jejich zakrývání a sebelítosti osušíme slzy druhým,

jestliže se nebudeme cítit dotčeni tím, co nám bylo vzato, ale postaráme se o to, co se nedostává druhým, pokud se nebudeme přehrabovat sami v sobě, ale raději se skloníme nad trpícím člověkem, když nebudeme žíznit po lásce, určené nám, ale raději uhasíme žízeň těch, kteří potřebují nás. Jedině tehdy, když přestaneme myslet sami na sebe, totiž sami sebe opětovně najdeme. Avšak setrváme-li v přemítání nad sebou, nenajdeme se nikdy. Jak říká Písmo, takto se naše jizvy zacelí (srov. Iz 58,8) a naděje rozkvetne. Zamyslete se nad tím, co můžete pro druhé udělat? Zraňuje mne hřích či vlastní život, každý si nese svá zranění...Co ale udělám – budu si celý život lízat rány? Anebo pohlédnu na rány druhých a se svou vlastní zraněnou životní zkušeností je půjdu léčit a pomáhat